

Gedragscode Internationale Samenwerking Gezondheidszorg

van de

Nederlandse Vereniging voor Tropische Geneeskunde en Internationale Gezondheidszorg (NVTG)

6 maart 2008

Introductie

De voorliggende Gedragscode 'Internationale Samenwerking Gezondheidszorg' (ISG) beoogt een normatief kader te bieden voor alle gezondheidswerkers – waaronder de leden van de NVTG – betrokken bij activiteiten op het terrein van gezondheid en gezondheidszorg, met name in landen die gekenmerkt worden door schaarste aan kennis, menskracht en middelen.¹

Deze Gedragscode biedt gezondheidswerkers uitgangspunten en richtlijnen om verantwoord te kunnen handelen wanneer hun technische expertise, medewerking of steun ingezet wordt bij projecten en programma's op het gebied van gezondheid(szorg) in de context van internationale samenwerking (IS). Het maakt daarbij niet uit of deze activiteiten betaald dan wel onbetaald worden uitgevoerd. De NVTG is van mening dat het in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van de ontvangende landen om zorg te dragen voor een heldere wet- en regelgeving met betrekking tot (para)medisch handelen, gezondheidsinterventies of onderzoek. Tegelijkertijd constateert de NVTG leemtes in wet- en regelgeving in sommige landen, of in voldoende toezicht op controle en naleving ervan. Er is in veel gevallen dus sprake van eigen verantwoordelijkheid van gezondheidswerkers die actief zijn in de internationale gezondheidszorg.

De Gedragscode ISG beoogt:

- Het bevorderen van integer, verantwoordelijk en professioneel gedrag;
- Een zo hoog mogelijke praktijkstandaard te bevorderen;
- Een *benchmark* te verschaffen voor zelfevaluatie;
- De identiteit te versterken van de 'beroepsgroep' bestaande uit Nederlandse gezondheidswerkers werkzaam op het terrein van de gezondheid(szorg) in de context van internationale samenwerking (IS).

De NVTG draagt de Gedragscode ISG uit onder haar leden, en zet zich daarnaast in voor het betrekken van andere organisaties, verenigingen en individuen bij het bevorderen van integer, verantwoordelijk en professioneel gedrag bij handelingen in de context van internationale gezondheidszorg.

De NVTG zet daarbij gerichte stappen die mogelijk leiden tot adhesie betuigingen aan de Gedragscode en een zo breed mogelijk draagvlak ervan onder allen actief in internationale gezondheid en gezondheidszorg.

¹ De directe aanleiding tot het opstellen van de Gedragscode ISG is de discussie die plaatsvond in Medisch Contact en de media in de zomer van 2006 onder de noemer 'Medisch Toerisme'. Ook tijdens het NVTG symposium '*Dutch medical doctors in developing countries – a debate on present and future*', in oktober 2006 is aandacht besteed aan dit thema.

Doelgroep

De Gedragscode ISG geldt voor de medische, paramedische en overige leden van de NVTG bij hun werkzaamheden in het kader van de internationale samenwerking op het terrein van gezondheid en gezondheidszorg.

Daarnaast beoogt de NVTG met deze Gedragscode uit te reiken naar niet-leden van de NVTG. We richten ons hierbij tot alle Nederlandse organisaties en personen actief op het terrein van de internationale gezondheidszorg (artsen, verpleegkundigen, paramedici en anderen) met het verzoek om de Gedragscode Internationale Samenwerking Gezondheidszorg na te leven en actief uit te dragen.

Doelstelling

De NVTG beoogt met deze Gedragscode bewustwording rondom medisch handelen op het terrein van de internationale samenwerking, in eerste instantie voor leden van de NVTG.

Uitgangspunten

De NVTG verwacht van hun leden die in internationale gezondheidszorg actief zijn dat zij:

1. Een gepaste opleiding en voorbereiding hebben gevolgd voor de activiteiten die zij in het buitenland ontplooiën.
2. Primair de belangen op het oog hebben van de lokale bevolking en de lokale partners die zij adviseren of waarmee zij samenwerken in dienstverlening, onderzoek, onderwijs/opleiding of het beheer van een bepaald programma. Van degenen die direct bij het verlenen van preventieve en/of curatieve zorg zijn betrokken wordt verwacht dat zij zich tegenover hun cliënten zullen gedragen volgens de ethische beroepscode zoals die in Nederland geldt.
3. De internationale gezondheidswerker verricht zijn werkzaamheden zoveel mogelijk met instemming van de ter plaatse bevoegde overheid en/of bevoegde medische autoriteit. De internationale gezondheidswerker beschouwt en behandelt lokale gezondheidswerkers en professionals als gelijkwaardige partners.
4. De internationale gezondheidswerker erkent en respecteert de lokale wet- en regelgeving, tenzij deze in een concrete situatie strijdig is met internationaal erkende mensenrechten of een voor de gezondheidswerker geldende ethische beroepscode.

Gedragscode

§ 1 Respect

- 1.1 Gezondheidswerkers verrichten medische handelingen volgens de hiervoor in Nederland geldende standaarden, daarbij rekening houdend met de mogelijkheden en schaarste ter plaatse.
- 1.2 Bij samenwerking met personen en organisaties in het gastland wordt rekening gehouden met de officiële normen in het gastland uit respect voor de lokale bevolking.

§ 2 Integriteit

- 2.1 In hun beroepsuitoefening betrachten de gezondheidswerkers eerlijkheid en openheid tegenover alle betrokkenen; zijn ze duidelijk over het doel en de aard van de ontwikkelingsactiviteit, en hun eigen rol daarbinnen.
- 2.2 Gezondheidswerkers gaan zorgvuldig en op professionele wijze om met vertrouwelijke of gevoelige informatie waarmee zij te maken krijgen.² Het medisch beroepsgeheim wordt bij werkzaamheden in internationale gezondheidszorg onverkort gerespecteerd.
- 2.3 Gezondheidswerkers maken geen misbruik van hun positie en de mogelijke afhankelijkheidspositie waarin de samenwerkingspartner verkeert.
- 2.4 Te allen tijde zal belangenverstrengeling worden vermeden.

§ 3 Samenwerking

- 3.1 Gezondheidswerkers streven naar een heldere formulering van het doel en de tijdsduur van hun activiteit, en van de aard van de te leveren producten en/of diensten: zij laten die bij voorkeur schriftelijk vastleggen in een samenwerkingsovereenkomst tussen betrokken partijen vanuit de uitzendende organisatie / als privé persoon en ontvangende organisatie of land.
- 3.2 Gezondheidswerkers dragen zorg voor gepaste uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst en voor rapportage (inhoudelijk en financieel) naar de partnerorganisatie.
- 3.3 Gezondheidswerkers onthouden zich van professionele activiteiten die buiten het bestek vallen van een samenwerkingsovereenkomst.
- 3.4 Gezondheidswerkers zien er op toe dat er geen (onnodige) afhankelijkheid ontstaat bij de samenwerkingspartner of dat een bestaande afhankelijkheid wordt vergroot, als gevolg van hun machtspositie als verstrekker van kennis, diensten of middelen.
- 3.5 Gezondheidswerkers dragen zorg voor het deskundig overdragen van kennis en vaardigheden welke zijn vereist om de ontwikkelingsactiviteit succesvol te laten verlopen; zij stellen alles in het werk om voorwaarden te scheppen waaronder de activiteit levensvatbaarheid behoudt na beëindiging van de samenwerkingsrelatie; zij werken voorts aan het overbodig maken van de samenwerkingsrelatie op termijn.

§ 4 Professionaliteit

- 4.1 Gezondheidswerkers kennen de beperkingen van hun beroep en de grenzen van hun deskundigheidsgebied; zij zorgen ervoor dat zij deze niet overschrijden; samenwerking met andere organisaties en/of programma's zal worden nagestreefd.
- 4.2 Gezondheidswerkers zorgen ervoor hun professionele kennis en vaardigheden actueel te houden om hun activiteiten in IS verband optimaal uit te kunnen voeren en kwalitatief hoogwaardige producten en/of diensten te leveren.
- 4.3 Gezondheidswerkers zorgen ervoor toestemming te verkrijgen voor het uitoefenen van hun beroep bij de daartoe geëigende instantie, en indien relevant om hun ontwikkelingsactiviteit te laten registreren.

² Dit geldt ook voor alle (onderzoeks- en beeld-) materiaal waaraan patiënten mogelijk te herkennen zijn.

- 4.4 Gezondheidswerkers verzekeren zich – indien relevant en voor zover mogelijk – tegen beroepsaansprakelijkheid of zorgen op andere wijze dat eventuele schade ten gevolge van hun handelen is afgedekt.
- 4.5 Gezondheidswerkers zijn open en objectief in de rapportage naar de partnerorganisatie over hun werkzaamheden en de behaalde resultaten, ook als er sprake is van falen.
- 4.6 Gezondheidswerkers zijn te allen tijde bereid hun activiteiten te laten toetsen door een externe partij en mee te werken aan een ingestelde klachtenprocedure.

Tot slot

De vraag of iemand wel of niet een lokale wet of regel overtreedt in een bepaald land kan nooit door toepassing van deze Gedragscode alleen beantwoord worden. De Gedragscode biedt dan ook geen bescherming tegen rechtsvervolging aan wie zich strikt aan de letter ervan houdt, net zo min als iemand alleen op grond van het overtreden van het gestelde in deze Gedragscode juridisch strafbaar gesteld kan worden. Het zich gehouden hebben aan, of het overtreden hebben van deze Gedragscode kan echter wel als argument in juridische procedures aangevoerd worden en – afhankelijk van de omstandigheden – als ontlastende dan wel belastende factor meegewogen worden.